

opinió

LA TEMPESTA PERFECTA

A hores d'ara, la pressió sobre l'educació escolar i, en conjunt sobre tota l'educació, és duríssima. La tempesta és, efectivament perfecta. Ha anat acostant-se en incursions inicisives i per totes bandes, des del centre i des de la perifèria. I, ara arriba, amb forma de llei, el gruix central del temporal amb tot l'aparell elèctric, llamps, trons i pedregades. I és que la imminent promulgació, a dia d'avui, de la nova llei estatal d'educació sembla feta per a contradir les tendències més interessants dels països capdavaners del nostre entorn.

Avui, en comptes d'arribar a consensos molt bàsics, genèrics i possibilistes sobre allò que cal fer, sobre quines lleis implementar, sobre quines mesures cal aprendre dels països i societats que excel·leixen en la seva educació, es construeix una narració que manifesta que ara han arribat els "bons" i es demonitza la resta de lleis i concepcions educatives anteriors o coetànies, acusant-les del gran desastre. En comptes de deixar que siguin els centres educatius, els territoris, els agents, els qui determinin els seus propis currículums, es vol uniformar i dictaminar sobre allò que cal fer a les escoles des de dalt de tot d'un sol poder establert. Una voluntat d'hegemonització i de recentralització arrogant i, tanmateix, il·lusòria. En comptes d'entendre l'avaluació com a un instrument formatiu elaborat pels propis agents que l'ha de dur a terme, es pretén convertir-la en una eina de coacció, discriminació i control. En comptes de reforçar l'atenció als més desvalguts, als grups més desfavorits en una crisi inclement, es retiren serveis de suport i professionals auxiliars. En comptes de consolidar, aprofundir en la professionalitat docent, es redueixen condicions de treball, dels salaris a les substitucions per malaltia. En comptes de insistir en el paper de l'escola com a espai públic, garant del bé comú, es busca la confrontació, la competència deslleial, la comercialització dels processos educatius. En comptes d'avançar en la personalització i la individualització per a prevenir el fracàs i per a incentivar l'excel·lència, s'augmenten ratios i es redueixen aules i centres. En comptes de reforçar el paper dels tutors, de les formes de mentoratge, de l'aprenentatge entre els iguals, es procura la consagració

dels itineraris diversificats al final de l'etapa obligatòria com a única via per a afrontar les diferents capacitats i formes de viure l'escolaritat dels nostres adolescents. En comptes de veure l'escola com el lloc on les creences, els gèneres, les cultures entren en contacte per a conèixer-se i créixer des de la discrepància, es busca monopolitzar, amagar, distanciar, evitar el debat i, en conseqüència, es procura que l'escola no eduqui ni ensenyi.

No podem menysprear, ni molt menys, el paper de les lleis en la modelació d'allò que pugui passar en l'educació escolar al nostre país en els propers anys. Els qui tenen els ressorts del poder saben que amb el control dels recursos econòmics i de les certificacions (títols, temaris d'exàmens, avaluacions externes), tenen agafat pel coll tot el sistema, malgrat totes les paraules, tots els debats, tota la retòrica variada i totes les escaramusses parlamentàries. Però tampoc podem ignorar la fortalesa de la institució escolar, malgrat el seu anunciat declivi. La seva estructura, que sovint frena innovacions i canvis, també conté una forta capacitat d'impermeabilitat davant de disposicions administratives, autoritats diverses, jerarquies civils i eclesiàstiques. Per no parlar de la capacitat de blindar-se, si bé només parcialment, davant dels mercats i el consum.

I, evidentment, no podem menystenir la capacitat de grups, centres, professionals i col·lectivitats per a bastir projectes pedagògics des de l'horitzontalitat, des de complicitats autònomes, des de la independència intel·lectual, des de lideratges compartits. Projectes resistents, creatius, rigorosos, estimulants des del punt de vista científic, ètic i emocional, per tal que, nois i noies de tota condició, tinguin una trajectòria escolar plena de sentit. La partida, doncs, segueix oberta, entre aquestes forces que es mouen al voltant dels nostres centres educatius. Veurem on serem quan escampi però ara com ara, la tempesta és perfecta.

Antoni Tort i Bardolet